

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Quae Insolentia Peccatorvm Sev De Lvxv et Libidinibus Prodigi

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1614

[Concio] XIII. 1. Varia genera libertatis declarantur. 2. Libertas quam petunt Hæretici non concedenda, & quare? 3. refutantur rationes Hæreticorum. 4. Exhortatio ad Principes & Rectores.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55916)

CONCIO DECIMATERTIA

Vulgata. 2. 12. Et diuisit illis substantiam suam.

Græca. 2. 12. Καὶ διέδωκεν αὐτοῖς τὸν βίον.

Syriaca. 2. 12. Diuisit itaque eis possessionem suam.

ARGUMENTVM.

1. *Varia generalitatis declarantur.* 2. *Libertas quam petunt Hæretici non concedenda, & quare.* 3. *refutantur rationes hæreticorum.* 4. *Exhortatio ad Principes & Rectores.*

PAx, pax (Hæretici nouelli, Hydræ renascens audio grunnientes, & importunè soluentes forum extaticum, in quo gratias Deo referendam substantiam nobis ab ipso liberaliter collata: pax, per exurgo à somno; percipio enim operam perditam; ergo gare vos ne excitetis animum quiescentem placidum Deo suo, & dicere: *Adiuuro vos ne suscitatis, neque excitate faciat dilectam, quoad usque ipsa velit.* Aduocatus sponsurus ad ea quæ suspicabar à vobis proponere nimirum, An quemadmodum Deus libertate homines donauit, ita Papæ, & Monarchæ Catholicæ possint, aut non debeant vobis concedere libertatem Christianam, quam dicitis, pro qua crebriò cõclamatis, & dicitis, *Pater, da mihi portionem substantiam quam me contingit.* Pater Patrum, sancte Pater, Pater patrum Rex, da libertatem.

Xenophon l. 8. de Cyripedia, in iitio: *Ego à viri numero etiam aliàs cogitavi bonum Principem, nihil esse ferre à bono patre. Nam & parentes provident filijs, bona his nunquam sint defutura.*

In Sopatti epistola quadam, notatur Homerus

fatis fuisse Principem simpliciter subditorum patrem appellasse (quamvis haud aliud nomen inter homines benignius inueniri posset) sed ad patris vocabulū adiunxisse quoque mansuetum, bonis parentibus & Principibus aptum nomen daturum.

Virgilio dicitur, *Et pater Aeneas*. Itaque, pater! Patres patriæ, Patres mansueti, substantiam libertatis concedite: Vnde verò aptius exordiar, quam a quaestione finitiua, *Quid sit libertas* quam expostulatis? Imploremus gratiam cœlis. AVE MARIA.

Si de libertate naturæ, opposita seruituti & necessitati fati est quaestio, de qua nobis supra sermo, ea potimini, ô hæretici: & vobis ille Pater patrum diuisit, aut potius reliquit illam excellentem substantiam; Cæsares, Reges, Patres patriæ eam vobis concedunt: nec enim in triplicis diadematis Papalis potestate est positum eam rescindere vlla ex parte; & illud, *Quod natura dedit nemo tollere potest*, hoc loco optime quadrat.

D. Bernardus de libero arbitr. *Libertatem, à necessitate, id est, fato, contulit nobis condicione natura*. Arbitratur de ea vos non intendere quaestionem; nec meretur quoque illustre libertatis Christianæ nomen.

Si libertatem Philosophicam putatis, quæ est, ad nominam iusti & æqui ætatem degere, imperio Tyranico passionum vitiosarum non subterni, cupiditatum insanarum colluiciei non seruire; quo modo sumebat libertatem D. Ambrosius, tomo 4 lib. de Ioseph Patriarcha, cap 4 dicens: *Ille in quavis condicione seruitus semper liber est, qui amore non capitur, auaritie vinculis non tenetur*, &c.

D. Aug. to. 5. l. 4. de ciuit. cap. 3. *Bonus, etiam si seruiat, liber est: malus autem, etiam si regnet, seruus est, nec vnius hominis, sed quod est grauius, tot dominorum, quot vitorum*. In quo etiam significatu sumebat libertatem Plato Judaicus, inquam, disertissimus ille Philo, D. Hieronymo nominatissimus, qui librum ex professo conscripsit, in quo probat omnem probum & solum liberum.

I. Libertas naturalis

II. Philosophica.

Totū capitulum Ambrosii pulchrum.

D. Hier. de script. Eccl. 29. 1a

Phi.

Philo, libro quod omnis probus liber, in fine: *nima concupiscentijs agitatur, aut ab inopia certiora tora trahitur, & ipse seruit, & totum hominem innumeris seruire adigit. Sin autem inicitiam prodigum luxum temperantia, formidinem fortitudine, auaritia equitate superat, imperat etiam, tantum abest, ut seruat.*

Diogenes Laertius libro 6. vit. In quo etiam testatur mebat Diogenes, inquiens Alexandrum, quantum magnum, seruatorum suorum tantummodo seruat superabat etenim affectus & cupiditates, quibus debebat se turpiter Alexander ille magnus. A diuitiis trionibus captus, & seruo deterior factus, equat quam artem calleret, respondit: Scio hominibus esse; commonstrans se probum, liberum, non obli-

Phil. lib.

Quod o
mnis pro
bus liber.

Diog. La
er. l. 7.

Cice. li. 3.
de Orat.

te captiuitate, & seruitute externa. In qua etiam ceptione intellexit, & mordicus asseruit vniuersis philosophorum schola. Item Cic. parad. 5. & orat. pro Mureto. *Quis viuere ut vult, nisi qui recta sequitur? Solum autem sapienter ut nihil faciat iniuriosum, nihil dolens, nihil timens. Quis neget oes cupidos, omnes improbos esse seruos? Idem ad Herennium: Liber est is existimandus, nulli turpitudini seruit.*

Pari modo sumpsit magnum ille Aristoteles. Cuius idem quod pupilla oculo, & animo ratio; dicitur virtutem liberos facere & nobiles; malitia ignobilitatem & seruos effici; est enim virtus quasi forma & anima viuificans ingenuitatem & veram libertatem.

Arist. lib. 1. Polit. *Virtus & malitia determinat liberos & liberos, nobiles & ignobiles.*

Epicharchus: *Libertas nomen virtutis est, seruitudo malitia.*

Plutarch. tom. 1. moral. libello de auditione. *Non omni qui parent, soli digni sunt qui liberi habeantur. Enim hi viuunt ut volunt, qui quid velle debeant nesciunt. Qualiter etiam vsurpant Poetae, non omnes qui de fontibus salubrioribus Musarum limpidae lymphas hauserunt; qui inter ludendam peribelle philosophati sunt, & dixerunt liberum, qui sibi tunc seruit, qui paupertate, vinculis, equuleis, flammis*

terribilissima morte non terretur; qui cupiditates suppressit, honores calcat, semper manet idem. Horat. sat. 1.2. satyr. 7.

*Quisnam igitur liber? Sapiens sibiq; imperiosus,
Quem neq; paupertas, nec mors, nec vincula terrent,
Respondere cupidinibus, contemnere honores,
Fortis: Et in seipso totus teres atque rotundus.*

Id est, eodem statu mentis perseverans, ut & globus quocumque eum rotet, semper rotundus quiescit. In quo etiam sensu Seneca semi Christianus, semi ethnicus, semi orator, semi poeta sumptus in epist. *Quid sit libertas, quavis? Nulli rei servire, nulli necessitati: nullis casibus fortuna ab aequo discedere* Scriptura sacra plerumque in eadem acceptione utitur, ut: *Si filius vos liberaverit, verè liberi eritis.* Item: *ubi Spiritus Domini, ibi 2. Cor. 3. libertas.* Libertas verè Christiana, verè Evangelica; libertas per gratiam Dei. Si ea est libertas, pro qua crederè interpellatis Patrem patrum, Pontificem Romanum, Patrem patriæ, Regem, Pater, *da mihi portionem substantiæ, qua me contingit*, libertatem, libertatem: si de hac intendatis loqui, pax sit, pax, silentium, silentium ex nomine Dei, sanctitatis suæ, & Maiestatis Catholicæ, eam vobis annuntio & promulgeo datam; Ecclesiæ omnes catholici, eiusdem sunt fœciales & precones: non solum conceditur, sed & commendatur vobis ipsa. Eam vobis prædicat S. Paulus,

Roman. 8. *Ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in libertatem gloriæ; libertatem gloriæ, sed filiorum Dei.*

Ibidem: *Lex Spiritus vitæ qua est in Christo Iesu liberavit nos à lege peccati & mortis.*

Rom. 6. *Nunc liberi à peccato, servi autem facti Deo.*

Commendat eam S. Paulus ibidem: *Sicut exhibuistis membra vestra servituti immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servituti iustitiæ in sanctificationem: Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis iustitiæ.*

Promouemini ad fructuonem istius libertatis, sit vobis *pax in sacramentis Eccles. si vti libuerit; ea accommodata sunt*

sunt infundendo syphone liquori gratiæ Dei in nomine sine qua verè liberos esse non datur.

III.
Redempti-
onis li-
bertas.

Amplius; si libertatem intenditis, qua eripimus de durissima tyrannide Aegyptiorum & Pharaonis inuisibilis, per lutionem generalem a Iesu Christo pro nobis persolutam; quantum nobis, tantum vobis conceditur communicare. *Empti enim estis vos pretio magno, vti & nos. Non corruptibilibus vel argento redempti estis de vana vestra consuetudine paterna traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni maculati Christi. Redempti estis & vos. Tantum conciliamini Ecclesiæ; regredimini, si egressi & recedistis; baptismus quem pridem suscepistis, extra obsequium, libertatem perditam restituet penitentia vestra. Si libertatem legalem oberuditis, id est, abolitionem legis Mosaicæ; exemptionem à graui illo pernicioso legis iugo, ac viuere secundum legem Evangelij Jesu Christi vultis, pax sit, pax, o hæreticis; non potestis ad eam libertatem aditus; à mille sexcentis videri ceteris annis possessionem subijstis, adeo ut eam non dicetis sine animarum vestrarum pernicie.*

Galat. 5. *State, & nolite iterum iugum seruitutis accipere, ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumciderimini, Christus nihil vobis proderit.*

Act. 15. *Vult S. Petrus non sufferendam legis Mosaicæ libertatem ceruicibus Christianorum excuci: Vnde tres, quid tentatis Deum, imponere iugum super discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos potuimus?*

Gal. 4. *Summi Pontifices, nec volunt, nec possunt libertatem à Christo donatam Quæ libertate vos Christus liberavit, eripere vobis. Si enim sublata libertate, restituantur iugum Mosaicæ legis, Christus nihil vobis proderit; mors eius frustranda erit. Item Gal. 5. In libertatem vocati estis. Libertas vobis est etiam*

Gal. 5. *sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret. Ibidem Gal. 5. In libertatem vocati estis. Libertas vobis est etiam*

Y. *Est & alia vobis libertas, improprie sic dicta, quæ viuere contenditis pro cupiditatibus vestris, docet*

hæceteque pro arbitrio; Panegyrim omnem mordere, lætare eue, vt canes: ratum enim habetis, in ciuitate libera, liberis esse linguas oportere, vti aiebat Tyberius Cæsar, in Ecclesia, ciuitate liberrima: iniustas discerptiones vestras, clamores molestos in Ecclesiam; laceratus vestros impios in Papatum, signari cuperitis illustri dictione Parrhesia, quæ virtutem signat assentationi oppositam; non vero maledicentiam impudẽtem & illiberalem. Libertatem dicitis, agere quicquid lubet, pro inani cerebro vestro; legistis aliquando, haud dubito, ex Cicrone l. 1. Offic. Libertatis proprium est sic viuere vt velis. Item parad. 5. Quid enim est liberus: Potestas viuendi vt velis. Et ex Aristotele, l. 6. Polit. cap. 2. Alterum Libertatis signum est, viuere vt quisque velit: siquidem serui est viuere non vt vult. Sic libertas, viuere pro arbitrio; sed perperam intelligitis. Sic sumitis libertatem vestram, vt nihil asperum vobis indicatur; nihil turpe interdicitur; nihil præter Decalogum iniungatur De suis, vel cum suis, vel cum quibuscumque volentibus faciat quisque quod libet. Nulli potestari Ecclesiastica, aut politica; Papæ, Imperatori, Antistiti, Regi, Pastori, Domino, liceat in vos animaduertere: Reges non curent quam bonis sed quam subditis regnent, vt nauseantibus statum, vel ordinem quempiam transilire licitum sit ad alium; & ab hoc, in alium; a cruce, in crucem, prout libuerit: redundant vbes scortis publicis; aut omnibus qui ijs vt i voluerint, aut ijs quibus propria alere nõ suppetit; frequẽtia sint conuiuia splendida; vbi & quando cuique ardeat, noctu, diuque ludis, commestrationibus, erapule detur opera, ad nauseam, & redundantiam vsque; choræis & saltationibus vacetur omni tempore; in theatris exhibeantur omnigena spectacula, siue cruenta, vt digladiationes nociuæ; siue turpia; vt libidines; non audiantur deinceps monstra illa nominum, quadragesima, vigilia, quatuor tempora; omnia festa & ieiunia sint pro deuotione coletium: hostis habeatur publicus, cui hocce studium non arridet? Quisquis eum mutare vel auferre tentauerit, eum libera multitud

D. Aug. tomo 5, l. 2. de ciu. c. 20. ferè nobis ministravit hanc impiã libertatis descriptionem.

tudo auertat ab auribus, euertat à sedibus, ante
 viuentibus. Id est, arbitrator, quod libertatem dico
 ad quã totis votis famelicis anhelas. *O* ve reman-
 nique iudicio valetis. qui hæc omnia libertatem
 gelicã autumatis, quæ ne pro ciuili quidem etiam
 nota sit. Exstitit aliquando regnum, aut Respub.
 quantumuis liberrimæ, nõ fuerint Rectores, sed
 correctores delinquentium? Quæ vnquã libere
 uitas quam quæ in duobus hominibus, mortalibus
 & immortalibus, coniunctissimis cõsistebat, *Ge-
 nium, unitas Adæ & Euz, septa paradiso volu-
 ptatis.*

Respub.
 nulla sine
 lege, cen-
 fore, iudi-
 ce proto-
 plasti.

Protopla-
 sti.

Quantocyus verò libera ista Respub. constituta
 & ciues illi bini conuenerunt, nõne Deus illi
 diploma, probatum & authenticum committit
 mortis, si contingeret præuaticari?

D. Aug. Euchirid. cap. 25. 26. 27. *Mortis spe-
 Deu. homini comminatus fuerat, si peccaret. sic
 nerans libero arbitrio, ut tamen regeret imperio,
 exitio.*

Gen. 3. *Ex omni ligno paradisi comede. Quasi-
 ret; per me licet: De ligno autem sicuti boni & mali
 comedas: hæc est prohibita lex: in qua cumquã
 hora comederis ex eo morte morieris; ubi crux &
 transgressionis. Violata lege non procelle in
 uersum transgressores; non vocauit in ius eorum
 iuridice? Recordamini, quod latentem Adamum
 dumeto denso (quid enim ageret aliud reus:
 Conscia meus ut cuique sua est, ita concipit
 Pectora pro facto, spemque metumque suo.*

Qui male agit, odit lucem) Deus vocari dicebat
 ubi es? Quod interrogatit, quod peccati arguerit,
 demum plexerit, maledicens terræ: Decernens
 ceeps in sudore vultus manducaturum panem?
 multos exantlatos labores in puluerem redimatur
 exilio perpetuo multatum, perpulsus in hanc
 riarum vallem postposita omni appellacione, de-
 stituto ad paradisi ianuã ostiatore Cherubino, qui
 ancipiti accincto? Insciacimini Adamum, non
 stantibus istis in præclaram Respub. assumptum

ind in Adamo solo, ac nostrum singulis, est constituta
 rectrix, ratio; & morē gerens, corpus, nec tam cu idē
 nō liberi Adam & nos. Exiuit aliquando sub sōle li-
 berior ciuitas Athenis, aut Lacedemone: Hę deperie-
 runt libertatem, adeo vt semper maluerint ciues e-
 mori liberi, quam viuere serui, *Mors est seruitute po-*
tior Roma, tam illustris triumphis, tam amica liber-
 tatis, vnuquam tulerit Regem Tyrannum; Ro-
 ma, seruitutem p̄ se fulgare timens; Roma, quę
 genitoris imperio natos vidit palo affixos virgis
 cædi quandoque, & tolli ē medio, de libertatis ta-
 ctam faceret; Roma, quę vt omnibus iura daret
 a nemine acciperet, toties vidit ciuium suorum cada-
 ueribus stratos agros, in adentem cruore terram; Ty-
 berim sanguine tinctum; Roma quę nummis nū-
 quam, ferro semper luit; Roma, in qua, vt ait Vir-
 gilius 6. *Æneid. . . . Natosq; pater noua bulla me-*
nuerat

Athena.
Lacedam.
Roma.
Cicer. rō. 3.
Philip. 8.
Orat. 3.
Vide Li-
uium l. 2.
discad. 1.
Valer. l. 9.
cap. 7.

Ad pœnam pulchra pro libertate vocabat.

Roma, inquam, illa, nonne Respub. liberrima? Atta-
 men, Draco, Solon, Plato, leges constituerunt Athe-
 nicis; Lycurgus Lacedæmonijs; Romulus non-
 nulla decem iura Romę, vix designata vrbe, & iactis
 primis fundamentis, post eum Numa. Postmodum
 libera & expedita ab hostibus per ciuitum, circiter
 annum trecentessimum a fundatione, leges accepit a
 Decemviratu, (Magistratus est decem viris constans)
 signanter Athenis allatas; necnon tabulas duodecim
 aetas, ac his insculpta *Æqui boniq; iussa*, loco promi-
 nenti affixas. Ijs continebantur sanctiones vitę hone-
 stę; ordo iudicandi; cautiones excessuū; pœnæ & sup-
 plicia improborum; præmia iustorum. Quę quidem
 temporū iniuria obsoletę, verbis æquipollentibus
 restitę & renouate sunt. Ratane Roma imminutam
 libertatem lege Emilia, qua non solum sumptus cę-
 nę, sed & fercula præfigebantur? Sub Consulatu
 Faunij, & Marci Valerij, Romani illi liberi, imō
 qui rerum potiebantur, iureiurando se adstrinxe-
 runt, non excessuros sumptus qualibet cœna cen-
 tum

tum viginti assium; non computatis oleribus, pino : iurarunt non vsutos viuo præterquam pino non illaturos mensis argentæas pateras plures quæ lex ferebat.

Lucina lex, quam L. Crassus diues tulit, erat ut Calendis, Nonis & Nundinis, cuique liceret triginta assium ses in cibis consumere, reliquis autem diebus non apponeretur, quam in carnis arida pondus tria, & mentorum libra.

Liberrimi illi Romani tulerunt Caium Octavianum Tribunum plebis leges præscribere, quibus inuicem ad cænam numerus decernebatur, iubebantur apertis ostijs cænare; ut hinc excessus refrenaretur.

De hac Pompon. Letus, li. de Legibus Rom. Liberrimi Romani, libertatis sectatores seculum icunt sponte legem Oppiam, quæ mundo modum constituebat; feminas prodire in publico superfluo compas amictu vetabat, eas vitæ vacis pondus excederet, prohibebat; inde in alias tas leges, quas *sumptuarias* dicunt, sua suo clabat, refrænando luxui vestium.

Liberrimi illi Romani iugum legis Falcidie, iubebantur parentes plecti vna cum filijs, si non sunt auersati.

Plutarchus tomo I. Vit. in Catone Maiore *ra in vitas moresque civium, inquisitionem habet. Romani, neque nuptias cuiusquam, neque libertatis creationem, neque victus rationem, neque conuictum amicus & iudicij immune, singulorum hominum tati aut cupiditati liberum relinquebant &c.*

Fenastella lib. de Magistr. Rom. cap. 17. Liberi Romi rigidam disciplinam & morum inquisitionem foforibus, de quibus mox dicebamus, perpeffi sunt, sub rigore sacro legum ætatem ducentes arbitrat tur sublatam libertatem? Erat semper *Libera Roma erat Roma caput mundi.* Viuebant Romani et bant, nec enim quicquam turpe volebant, ad iusta, & quæ legibus concedebantur. Nam is

*Cicero
parad. 5.*

vult, qui recta sequitur. Nequaquam in seruitutem ve-
neras o Roma: I pontaneè, liberè, alacriter leges am-
plectebaris (quod non seruitus,) non seruiliter, timo-
re furcæ, equuli, suspendij, sed virtutis amore.

Cicero, parad. 5. *Seruitus est obedientia fracti animi,
& abiecti, & arbitrio carentis suo.*

Ibidem in fine: *Omnis animi debilitata, & humilis,
& fracta timiditas, seruitus est.*

Similitia, inquit Aristotele, seruum facit, non
seruebas o Roma, quanquam porticus & perystilia
tui capitolij, columnæ fanorum tuorum, locus ille
celeberrimus in *Rostris*, legibus, sanctionibus, edictis,
tabulis plena viderentur. Haud itaque libertas ciuilibus,
carere Pontificibus, Rectoribus, Censoribus in om-
nium vitam inquiringibus, & scelera vindicantibus;
Christianam dixerimus? Aut magis licentiam pestilen-
tissimam, perniciosissimam que.

Populus
Iudæorum
Ioan. 8:

Deinde, Iudaica Gens exclamans aliquando vali-
de, *Nomni seruiuimus unquam*, cum tamen Moyses,
Iosue, Iudices, Reges Gentis scepra texissent; sapien-
ter indicabat, sub equis bonisque legibus viuere haud
præiudicare libertati ciuili.

Tuæ obliuisceret Ierusalem superna, libera, tran-
quilla sedes beatorum; *Ierusalem, quæ edificatur ut
ciuitas; ciuitas mystica, tui obliuisceret? Si oblitus fue-
ris tui Ierusalem, oblationi detur dextera mea.* Quæ verò
ciuitas, quæ Respub. triumphis illustrior, liberior, ab
omni seruitute remotior, tam eius quam dicimus fa-
tam, quam peccati, quæ subiectio omnium miserrima;
triumphante nostra Ierusalem, vbi nil nisi mera
visio pacis? Meministis dictam S. Paulo, qui vt verus
Dadalus volatu exstarico in eam assumptus, audiuit
*arcana verba quæ non licet homini loqui, liberam? Quæ
suisum est Ierusalem, libera est, quæ est mater nostra.* O
Ierusalem, quando hæc mea seruitus, commutabitur
in beatam libertatem tuam? Sedabitur pace tua bel-
lum meum? Lachrymæ meæ conuertentur in gaudium
tuum? O ciuitas! *Ierusalem libera est, verum, huic Rei-
pub. tam liberæ nullus est Rector? Putatis Angelos as-*

Ierusalem
superna,
Psal. 121.
Psal. 136.

2. Cor. 13
Gal. 4

- Job. 12.** cendere & descendere nemine iubente? Tempore reueriar ad eum qui me misit, ait Raphael. Audite perantem, & imperata facientem?
- Luca. 1.** Venit ad virginem Gabriel, alterius imperio, Evangelium; *Missus est Angelus Gabriel à D. in civitatem Galilee, ad virginem &c.*
- Matt. 22.** Trucidant Angeli, sicarios, & homicidas ministrorum Regis, sed iussu; *Missis exercitibus suis, didit Rex homicidas illos.*
- Act. 12.** Aperit Angelus D. Petro carceris portas, *Domino: Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis. Putantur Angeli custodiunt nemine, custodes nostrum Regnum, vinciarum? Angelis suis Deus mandavit de re, et dicant re.*
- Psal. 90.** *D. Hieronymus lib. 3. comment. in cap. 18. Mat. dicit quemque singulariter deputari: Magna dignitas animarum ut unusquisque habeat ab ortu naturæ custodiam sui Angelum delegatum. Non tamen ea constitutione infringi ipsorum libertatem & tranquillitatem. Namque, is vivit ut vult, qui vultur: & qui quod vult facit, libet est. Agitur quod nec volunt, nisi quod Deus vult; igitur liberi sunt, etsi sub imperio Dei.*
- Joan. 14.** Ipse Christus liber non esset, si alterius imperio betas deperiret. Non legistis unquam; *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio; aliosq; huic similes? Consequitur ergo libertatem civilem stare alterius imperio; absit quo minus Christiana & Evangelica. Quo tempore maximè florebat libertas Civilis, in quibus Catholicis non erant Prelati, quos iussa capessere & exequerentur? Quorum consilium geminant Apostoli, Obedire, Obedite, si constituta libertas Evangelica in exemptione omnimoda.*
- Respub. Ecclesie.** *Heb. 13. Obedite Præpositis vestris.*
- Stat. libertas civilis cum alterius imperio.** *Ephel. 6. Filij, obedite parentibus.*
- Ibidem: Sorui, obedite Dominis carnalibus.*
- Rom. 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.*

1. Pet. 2. *Subditi estote omni humana creatura propter Deum; siue Regi, quasi precellenti; siue ducibus, tanquam ab eo missis, ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum: quia sic est voluntas Dei.*

In florentissimo illo regno libertatis Euangelicæ, nulla sanciebantur Apostoli? Non legistis, *visum est Spiritui Sancto & nobis?* Act. 15.

1. Timoth. 6. *Diuitibus huius seculi præcipe non sublime sapere.*

Nihil asperum indicebatur? 1. Petri 5. *Fratres, sobrii estote & vigilate.*

Nihil turpe, sædum tunc interdicebatur? 1. Petri 2. *Abstinetes vos à carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam.*

Non refrægabatur linguæ cægina, salaces, mordaces? Iac. 1. *Si quis putat se religiosum esse non refranans linguam suam sed seducens cor suum, huius vana est religio.*

Nil præter Decalogum præcipiebatur? 1. Cor. 11. *Laudo vos fratres quod sicut tradidi vobis, præcepta mea teneatis.*

1. Thessal. 4. *Scitis quæ præcepta dederim vobis per Dominum Iesum.*

Non animaduertebant in crimina Pastores & Do- Act. 5.

mini? Non exstinxit S. Petrus Ananiam & Saphyram proprietarios extemplo: & Simonem Magum allisis ceruicibus præcipitio sustulit? S. Paulus, non tradidit

potestati Sathanae incestuosum Corinthium, bis Co- 1. Cor. 5.

ninthium, & genere, & vita, *ut spiritus saluus esset in die Domini?* Nonne idem Elymam pseudopphetam Act. 13.

cacitate percussit? Ipse Iesus Christus conditor religionis Christianæ, author libertatis Euangelicæ non

eiect aliquando flagris è templo vendentes & ementes: Licebatne tunc temporis à statu, ab ordine ad alium transuolare?

1. Cor. 7. *Alligatus es uxori? Noli quarere solutionem.*

Ibidem: *Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit.*

Asserit S. Paulus mulierem, quæ virginitatem, aut

continentiam Deo sacrauit, si nubat, etiam si vili
damnatione esse?

2. Tim. 5. *Habentes damnationem, quia primam suam
irritam fecerunt.*

Luca. 9. *Nemo mittens manum suam ad aratrum,
respiciens retrò, aptus est regno Dei.*

Seruine & mancipia sub ijs legibus Christiani-
nantis illius Christianismi, ætatis amenz Euange-
dilucidæ auroræ veræ libertatis Catholica? Itaque
consistit in ijs quæ profertis vera libertas Christiana.
Absit eiusmodi mandata præiudicare ei, qui
Christianè, Euangelicè, Philosophicè, ciuilitè, natu-
raliter, ad libertatem aspirat; (Natura etenim hu-
na, in puris spectata præter virtutem nil appetit, in-
mentote, ô Docti, eorum quæ nuperis diebus
bam; *Viure secundum naturam*) quin potius laudent
& promouent: legum namq; reuerentia continen-
tiam in eo tot truces Tyrannos (veram sinceram
libertatem tollentes,) quot insolentias & flagitia
trari vetat.

Libertas
Christia-
na, in
quo con-
sistat.

1. Istaque versatur libertas Christiana in alijs, que
nescitis, aut scire non vultis. In eo consistit, quod
simus per baptismum; non amplius Diaboli pecca-
catum naturale, seu originale: in eo quod deinceps
imperet nobis lex Moyfis, per gratiam Jesu Christi.

Rom. 6. *Non estis sub lege, sed sub gratia.*

Galat. 5. *Si circumcidamini, Christus nihil vobis
derit.*

2. Consistit in eo, quod vitium personale non
neat dominium, imperium ac vllum in nos, inquit
Theologi; *ut non regnet peccatum in nostro mori ali*

Rom. 6. *Theologi; ut non regnet peccatum in nostro mori ali*

Fuistis
serui pec-
cati.

Ioan. 8. *Qui enim fecerit peccatum, seruus est peccati.*

Cicero parad. 5. *An ille mihi liber est, cui mulier impo-*

rat, cui leges imponit? &c. Poscit, dandum est, vocat, et

niendum; eijcit, abeundum; minatur, extrimiscendum.

*go verò istum non modo seruum, sed nequissimum seruum
etiam si in amplissima familia natus sit, appellandis*

3. Consistit in eo, quod gratia & amore Dei in

ti, si secundum veritatem simus Christiani, per Iesum Christum cunctos obices boni superare valeamus, omnia ad malum irritamenta solvere; per charitatem & gratiam Iesu Christi peccati iugum excutere valeamus. Ea est germana Christianorum libertas; ipsis ita propria, ut veri Christiani oēs, & soli, sēper tenuerint eā, sēper tenebunt & tuebūtur; pro qua acrius quā profocis ad mortē vsq; certabunt Ad hoc decus, ad hāc libertatem nati sumus. En libertatem; quā ut facta tēda conseruetur, standum & resistendum vsque ad sanguinem. ut liberi, o Christiani, excusso ceruicibus uentis Molaicæ legis iugo! Quam liberi; erepti à seruitute & captiuitate diaboli & peccati, ut Iesu Christo serui ficiis! O Reges! O Cæsares! O Monarchæ! Deo namque seruire, est liberum esse. & libertatem seruare, in f. S. Amb. Deo seruire, regnare est. ait Ecclesia. O libertatem gloria illustriore vniuersis regnis, & imperijs! Galat. 5. Vos in libertatem vocati estis, tantum ne libertatem in occasionem detis carnis.

Amb. l. 1. de Spiritu S. c. 5. Ex eiusdem epist. 83. quæ est ad Demetriadem.

Claud. l. 3. in Stilic. laudes:

*Pallitur egregio quisquis sub Principe credit,
Seruitium; nunquam libertas gratior exstat
Quam sub Rege pio.*

Serui sunt & misera mancipia, qui animo tepido, fædo, remisso se rapi ferunt à cupiditatibus, vinciri ardē a peccatis, intricati indissolubiler maniciis & cōpedibus prauæ consuetudinis, ut centum iugis bouum cæno non educantur. Euidentes sunt instantiæ istæ, vident, demonstrant id quod cupitis, non esse veram libertatem, sed licentiam noxiam. Turbant vos, ut video, instantiæ nostræ.

Eia, hæretici, concedamus, supponamus esse verissimum, quod falsissimum, nimirum, quæ dicitis, libertatem esse, quam ob causam putatis vobis concedendam? Quia, dicitis, Pater eam permisit prodigo suæ, & Deus quemq; suo reliquit arbitrio. Ita est, concessit eam filio parens; aut nonne satius non cōcessisset? Præserua flet eū à multis erumnis & malis, in quæ præcepit. Sapiant itaq; Prælati Principesq; Catholici periculo

Libertas an permittenda hæreticis.

- culo alieno; eamque vobis penitus abnuant. Deo
 II. xatis habentis quemque suo permittit arbitrio, non
 exleges & impunitos dimittit: oppositum super
 baturum est: sed dicitur non coegisse voluntatem
 quantur bonum, aut malum. Si sine lege religio
 II. quis dicat, *Cur ita facis?* Si sine legibus, sine iustitia
 eos suo iuri concessisset, quis scit, an ut admittit
 denter inconuenienti vno, myriades aliorum
 adeoque exinde perspicerent Antistites & Prae
 inconsultum istiusmodi libertatem tribueret

Quis fieri potest ut non delinquat Deus, factus
 Dubium. quod ab homine factum, duceretur delictum? De
 Responf. primo, supremus est Deus; nec praecipuum illi
 greditur, cui lex nulla praefici potest. Deinde, est
 ma & regula omnium: ipsius voluntas dirigitur
 ficat cuncta; suntque ea aequa, iusta, bona, quae
 IV. pso voluta; secus de homine sentiendum. Adhaec
 ratis, & haeretici canonem s. Gregorij, & s. Augu
 adstruentium, quod sicuti res gesta quandoque
 vacans culpa quoad actum, tamen monumentum
 data, praefigit, vaticinaturque laude dignum
 rium; ita res bene gesta, potest designate ali
 gerendam.

D. Gregorius lib. 3. moral. cap. 21. Et D. Augu
 22. contra Faustum. cap. 87. *Aliquando res gesta
 non culpa est in scripto autem propheta virtus
 trario in sacris litteris.* Sileo factum Iacob qui
 pellibus amictus simulauit personam fratris Elia
 s. Augustinus eum a mendacio eximat, quodam
 aut Dauidis facinus in Vriam ciuem suum procul
 istiusmodi est. Piaculum, quod Dauid, quod Rex
 Vates concupierit vxorem fidelis subditi; quod
 lus patratum lateat, hortetur clientem delin
 domum, lauare pedes, concumbere vxori; rursus
 nerofum, quod miles constanter eas delicias
 indecens, quod Dauid ceu amicum vocet ad
 uium, & perfide ei Bellephorontis litteras tradat
 iudicij in caput suum pronuntiati. O Rex, non
 sed improbus; qui generoso athletae pro bono

Gen. 27.
 D. Aug. l.
 contra
 menda
 ciu. c. 10.
 2. Reg. 11.

Plautus in
 Bacchi di
 bus allu
 dit ad hoc
 prouer
 bium.

reddis! O te cruentum, qui patrati criminis pœnas das per eum ipsum, in quem patratum est! Tota res gesta nefaria est, & execranda: eius tamen historia, est perpulcher typus, bella effigies Iesu Christi, ac in mysterio optima significat. Rex David deambulans post meridiem in solario domus regiae, figuram eius gerit, qui in sole posuit tabernaculum suum.

Psal 18 In sole posuit tabernaculum suum. David in solatio; Christus in sole. David missis nuntiis tulit Bethsabec: Christus adaptat & appropriat sibi spiritualiter literã legis, quã amplexabatur populus carnalis, uti Vrias vxorẽ. Optimè Vrias denotat Populum Iudæorum; interpretatur enim, *Lux mea Dei*. Et populus Iudæorum gloriabatur occasione acceptæ legis se quasi illustratum lumine Dei. Tollit David Vriam vxorem, ut eam sibi copulet: Seruator quodque noster, *Mans fortis*; id enim significat David, sibi copulauit legem Mosaicam, monstrans eam de se figuraliter & parabolice loqui, & Iudæis qui solum literã corticem sequebantur ostendens legem nullatenus ad ipsos spectare. Dimittit Vriam David domum; hortatur ad mouere balnea pedibus: Deus noster carne humana amictus monuit procul dolo populum Iudæicum ad cor redire, conscientiam sedulo lustrare, feruidis lachrymis sordes actionum eluere, spiritualiter intelligere legis verba, ad baptismum seu asylum confugere. Aduertis dolum astum Davidis in Vriam denotare optimum, salubreque consilium Iesu Christi Iudæis datum. Remittitur demum Vrias, accepto in epistolis, quas deferebat, mortis decreto; atrox sane scelus secundum historiam; Iudæi similiter, quia non crediderunt vero Davidi deserunt legem Moyse, iuxta cuius tenorẽ morientur aliquando iustè, & ad Patrem æternum mestri clamabunt, quod ait quidam: *Aha! Bellerophonem iam tuus me fecit filius; ego met tabulas detuli ut vinceret* Iudæus enim tenens legis istius statuta, nec ea opere completere volens, certissimè suam secum defert mortis sententiã. Quid nefandũ, quid execrandũ magis factõ Davidis secundũ historiam? Quis syncerior, fide-

fideliior, simplicior Vria? Rursus, si mysterium speciosius, ac mysticè magis impium? Nupera malicia futuram iustitiam; & innocencia historica gerantur

*Iudic. 14.
15. & 16.*

gerit typum peccati futuri. Daretur ne forte quodam modo in gestis Sampsonis, venustuli amatoris, & lae eius amantia? Arbitrer, veram lubens praetentataque, dubitandum minimè, multa bona, iusta, & toria, Christo fuisse vstitata, quoad se quorumdam noxia nobis & perniciofa foret. Haud dubitandum merebatur coram Patre Deo, iam in praesentia miscens colloquia de rebus varijs cum ethnicis Britana, salutaribus tamen, quò animum rebellentis istius mundanae & famosa deliniret: *Mentis est ut faciam voluntatem eius qui misit me.* An forte alij simile quid auderent? Passus est discipulos, conijcere licet, incidere in quandam sui admiratorem, ex colloquio, etiam si bono, cum muliere pertrice, ut alios retraheret à colloquijs familiaribus cum mulieribus, signanter famosis, ne caninis latibus impetire contingat; ex quo animis eorum ratione quadam aliquid daret ipse Christus.

Ioan. 4.

est ut faciam voluntatem eius qui misit me. An forte alij simile quid auderent? Passus est discipulos, conijcere licet, incidere in quandam sui admiratorem, ex colloquio, etiam si bono, cum muliere pertrice, ut alios retraheret à colloquijs familiaribus cum mulieribus, signanter famosis, ne caninis latibus impetire contingat; ex quo animis eorum ratione quadam aliquid daret ipse Christus.

Luc. 7. In eum ipsum forte finem ad se veniens, pedes lavare lachrymis, capillis tergere passus est. *Lain Ierosolymitanam inquam, famosam peccatricem, cordis ipsius emollito & contrito*

Psal. 113.

& conuertente ipsa, *petram, cordis, in signa aquarum & rupes in fontes aquarum, Quis nouit? Si adhaerent verissimè Theologi, quosdam actus sanctorum, necessitudine Deo iunctorum, admirandos, non tantos: id ipsum non liceat de sanctorum Sancto, verò Deus ab initio ortus quemque liberum & independentem, sine lege, sine supplicio dimisisset, nec ideo inferendū, permittendos vos, tanquā agrū sine portu, sine lege, sine regula, sine supplicio illo, vestro contrario, & effusq; licentia. Dixerim enim, & magis in prodigiosum, Deū ita fecisse (si fecit) & permittendos digos, peccatoresque deuolui in omnigenā misericordia sua libertate; nec non protoplastos prodigiosos*

suæ & nostræ citò incurere peccatum, exiliū, mortem, infernum. ne parentes, ne Principes & domini, Patres patriæ eam permetterent nimiam subditis, potissimum eiusdē vobiscum farinæ: experimēto nos voluit edoctos mala a libertate pullulancia, vt medicamina, aatidotaue inde pro libertate componeremus.

felix, quicumque dolore,

Alterius discas posse carere tuo.

Tibullus

l. 3. eleg. 6.

V.

Deinde, non sequitur, si Deus hominem sine lege sine freno permisit, proprios motus eū impunè agere sinens; quod Episcopi & Principes idipsum possunt & debeant ad subditos. Aliter enim Deus hominum rector est; aliter homines; Deus, vt proprietarius; homines, vt dispensatores. *Sic nos existinet homo vt minister Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Homo quidam habuit villicum.* Proprietario licere facultates suas diuendere, distrahere, oppignorare, prodigere, dilapidare, impunè, nulla cuiquam irrogata iniuria, quis nesciat? *Aut non licet nisi quod volo facere?* Ita verò nō licet ceconomis, ni examen subire velit. *Hic iam quaritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur*

1. Cor. 4.

Luca 16.

Matt. 20.

Luca 16. Homo quidam habebat villicum, & hic difamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit eum &c.

Amplius: Præsciebat Deus Prodigum penitentia ducendum; nouerat quoque, Quod quantumuis procul effugeret peccator, eum faciliè assequeretur, & in meliorem viam, vbi & quando luberet, cogeret, vti & coegit: quā præcognitione, & potentia non gaudent Principes mortales. *Incerta providentia nostra.* Quapropter amplectantur hocce consilium: *Principis obsequia. Beatus qui tenebit & allidet paruulus suos ad petram.* Contendum est caput serpentis.

VI.

VII.

Adhæc: Plectens Deus tandem dissolutum prodigum fame & seruitute, euidenter demonstrat haud impunitos dimittendos sceleratos. Itaque libertas quam prætenditis, vobis non debetur: neque penes Principes

VIII.

Principes stat eam vobis concedere.

An hæretici occulti permittendi liberit
 Esto; aut inquietis; Qui palam in leges peccati
 qui Reipub. tranquillitatem perturbant, plebani
 dimissis illatis, qui deterius nihil quam boni Civi-
 lici in publico agunt; non vituperant Civi-
 licos, non blaterant in sacerdotes; non execrant
 Papatum; non exclamant publice in Ecclesiis
 solummodo domi; inter priuatos parietes vel
 carnibus tempore vetito; non ieiunant de more
 tholicorum; legunt institutiones Calais; non
 turbulenti, non seditiosi, sunt in cure solum,
 quod aiunt, hæretici.

Lipsius l. 4. polit. c. 2. 3. & 4. ubi agit de quietis hæreticis. Vide Bordin l. 4. de Republ. ca. 6. ver- sus finem.
 Noui virum eruditissimum, in suis politicia
 riè conditis, & mirâ industria, omnigenis
 rum monumentis, intertextis, propoluisse
 nem & respondisse: Doctore hic magis opus quam
 toro. Arbitrer autem magnam illum viram in
 re rudem plebeculam, ignorantia & instructio-
 sectu seductam: aut eos qui & numero, & virtute
 lent, ut egré armis obtineri queant, qui eloquio
 do Doctorum facilius demaleantur & reducantur
 quam armis militum Catholicorum. Quis
 insinuatum cuperet; Batavis Doctore: magis
 quam tortore? Doctore, qui blaudis conditi-
 rem ageret, quâ milite armator? Seneca ep. 117.
 dam, ait Epicurus, ad veritatem sine ullius adu-
 isse, fecisse sibi ipsos viam. . . Quos ille indignè
 non ituros si nemo praeceperit, sed bene sequatur
 hæc autem inuenies aliud genus hominum, ne ipsam
 dem fastidiendum, verum qui cogi ad rectam
 possunt, quibus non duce tantum opus sit, sed adu-
 vi ita dicat, coactore. Forè doctorum Pastorū, & con-
 pollentiū concionatorū studio & opera reducuntur.

Virg. 2.

Aeneid.

Quos neque Tydides, nec Larissans Aeneas
 Non anni domuere decem, non mille cannae

* De his, consultius, & opportunius in consilio
 & consilio; ad propositum redeo.

* Scripsit
 author de
 s. Romæ
 ulo V.

Quoad eos qui scienter, in Ecclesia de spectant
 Papatum talia agunt, ubi iustitia scepta adhibet
 Doctore opus & tortore, Doctore primum primus

inde, si litteratus doctor frustra defudat & laborat exhortando ad recta, accedat gladius doctor & magister instructus non verbis, sed ferro, flamma, cruce, & quaele; & vi cogat referre pedem, vnde exsilierunt, *Cō-*

Luc. 4.

pellamirare, aiebat Rex in Euangelio, vnguenta, cataplasmata adhibet primū medici, fasciāt hircolis, colligant vulnera; quibus si nil profecerit, admovent ferrum, nouacula, cauterio. *Immedicabile vultus*

I. Ouid in metam.

Ense recidendum, ne pars sincera trahatur.

Iuuenal. Satyr. 13. 11.

Tantum clā, quantum corā offenditur Deus: neq; opus solum exterius consummatū est transgressio; vti sulte autumabant Iudæi, dicentes; Manus, non animū atcet lex: sed etiam sola voluntas, cordis cupiditas, tamen si nunquam erumpat in effectum.

Nam scelus intra secretum qui cogitat vlliam Facti crimen habet.

Non solum publica acta vlciscitur Deus, sed etiam cogitatus, & abstrusissimos actus. *Tu fecisti in occulto, ego autē in oculis solis huius*, aiebat ad Dauidē Occidisti clanculum Vrā, nemine tale quid suspicante; ego vero supplicium irrogabo spectantibus vniuersis, vlciscete Deo occultos hominū cogitatus; Dei locū tenētibus licebit vindicare opera occulta hereticorū, tamen si peracta inter priuatos parietes: quę hominibus sunt quod Deo arcana cordis septa & conclusa macere corporis nostri; licebit, inquā, si quid eertō exploratū habuerint. An ad hocce iustitię munus Primaces hortatur Isaias, quærens flebiliter, *Vultus est liuor, & plaga tumens non est circūligata nec curata medicamine, nisi sora oleo intelligendo per vultus hircū, crimina aperta; per contusionem & liuorem, occulta peccata; per plagam tumentem & putulentam, arrogantiam & superbiam? Causatur non curatum medicamine liuorem, id est; peccata secreta, o heretici.*

Isa. 1. Contusio vel plaga humida, & purulenta, Ita, Hektor Pictus. Ill.

Disimulando quosdam de hereticorū more viuere constat lædi Rem pub. tamen si occultē tolerentur, & quia mēbra putria. 2. qui avnicus sufficit impius Acham, domi occultans spolia Iericho interdicta. *Ab-*

1. 2. Iosue. 7. gen.

scandi in terra, ait, contra medium tabernaculi, ar-

gentumque fossa humo operui, euertende, perdecere
Reipub. Josue. 3. Inficiunt proles, famulos, ancilla
qui deinceps in tot familias quot sunt capita deli-
buri, demum lolio opplebunt totam urbem.

IV.

Neque inusitato more procedit Ecclesia man-
mata, id est, cruciatu corporeo compellit ad
haereses: quin priscum illum usum restitui opus est
castris scelerum velimus patere ianuam ad nos. Non
quam, quoad licuerit, permittatur libertas haerese-
nunquam sint sine legibus, sine supplicijs, sine pu-
nio splendido iustorum, sine supplicio conueniens
improbiorum vrbes. Habetote quae praedicant
tholici Doctores, de necessitate suppliciorum, et
de fructibus pessimis execrandae libertatis, Irenaeus
Martyr l. 3 cap. 2. Undique resistendum est haerese-
quos ex his reuisione confundentes, ad conuersionem
ritatis adducere possumus.

* Forte
melius,
confessi-
one.

I.
Authori-
tates Pa-
trum pro
libertatis
impugna-
tione.

S. Iohannes Chrylostomus homilia 6. ad Antiochios
ait:

Si iudicia sustuleris tribunalia, omnem vitam
dinem sustulisti. Et sicut si gubernatorem a nauis
ueris, scapham submersisti: Et si ducem ab exercitu
cas, vinclos hostibus tradidisti milites: ita si Principes
ciuitatibus abstuleris, feris irrationabilibus magis
onabilem degemus vitam, inter nos mordaces, et
deuorantes pauperiorem potentior, mansuetiorum
cior.

Idem ibidem: Quod in domibus fauimus legum
contignationes, hoc Principes in ciuitatibus. Et prae-
las sustuleris, dissolui parietes per sese corruunt: et
mundo Principes tollas, et horum metum, et abominati-
ciuitates, et gentes cum multa inter se licentia corruunt
nemine existente qui contineat et repellat, et pau-
re eos quiescere per suadeat.

Ibidem: Principes Deus armavit, ut losciuitatem
erant. Cernitis Principum, et legum vlticium
fitatem

Jerem. 1.

22 Stultitia colligat a est in corde pueri Et c. Multae

mus pueros sapientia prados . Nam & Ieremias puer
 prophetia mysterium suscepit & Daniel scribit quod De-
 us dedit pueris abstinentibus scientiam & disciplinam in
 omni verbo & sapientia . Vnde restat intelligere quod pue-
 ros hoc loco non atate sed sensu paruulos significet , quales
 veritas Apostolus eos esse quibus ait : Nolite pueri effici
 sensibus sed malitia paruuli estote . Huiusmodi enim pue-
 ros id est animos : inuitia , vel lasciuia , vel inertia dudi-
 tos , necesse est inueniri disciplina castigati , & ad iustum
 uitam tramitem , prudentium vigore perducunt . Necesse est
 castigari , inquit .

1. Cor. 14.

Magus ille S. Augustinus inquit Regna omnia
 esse latrocinationes , exulante iustitia ; ea scilicet , quæ
 (re dicit S. Bernardus quodam sermone) Principi-
 bus reuerentiam , partibus opem , aut succurrendo , aut
 sanè consulendo , subditis protectionem reddit ; & si
 delinquunt disciplinam .

D. Augustinus tomo 5. libro 4. de Ciuit. cap. 2.
 Remota iustitia , quid sunt regna , nisi magna latroci-
 nia ?

Idem in quadam Epist. ad Donatum , probat ho-
 mines non permittendos omnino sibi , ut quod libere
 faciant , quandoquidem Deus aliquando fregerit
 infractum animam S. Pauli persecutoris , recuden-
 dam in protectorem Christianorum : & moueantur
 parentes cogere liberos dissolutos verberibus , ut a-
 ctus & mores ad virtutem componant .

S. Augustini verba habentur 23. 4. Displicet S. Si
 voluntas : Si voluntas mala semper sua permitte da est li-
 bertati , quare Paulus non est permissus uti pessima vo-
 luntate qua persequatur Ecclesiam , sed prostratus est
 ut cacaretur : cecutus est ut mutaretur : mutatus est ut
 mitteretur : missus est , ut qualia fecerat pro errore , talia
 pro veritate pateretur : Si voluntas mala semper sua per-
 mitte da est libertati , quare monetur pater in scripturis
 sanctis filium durum non solum verbis corripere , sed et-
 iam latera eius tundere , ut ad bonam disciplinam co-
 actus ac domitus dirigatur ? Vnde idem Salomon dicit : Tu
 percussis eum virga , animam autem eius liberabis a morte .

Z

Idem

Idem S. Augustinus epist. 50 ad Bonificium: *Hereticis dicant: Cui vim Christus intulit? Quomodo? Ecce habent Apostolum Paulum. Agnoscant in eo cogentem Christum, postea docentem: prius seruus postea consolantem.*

Idem paulò post. *Cur non cogeres Ecclesia prodigiosos ut redirent, si perditii filij cogerunt alios ut perirent?*

Paulò post. *An non hoc pertinet ad diligendam florem, etiam illas oues quae non violenter eripi, blande, leniterque seductae à grege aberrauerunt, et alienis possideri ceperunt, inuentas ad ouile domesticum resistere ei voluerint, flagellorum terroribus, et doloribus reuocare?*

Idem ibidem. *Molestus est medicus furenti ferociter. Et pater indisciplinato filio, ille ligando, iste cadendo, et ambo dirigendo. Si autem illos negligant, et permittant, ista potius mansuetudo falsa, crudelitas est. Et.*

Idem serm. 94. de tempore. *Si quis verba cruciatur, adhibebis et verbera. Incutis panam, ingeris aliquid, et quæris salutem. Multi amore, multi timore carunt; sed per tremorem timoris perueniunt ad amorem charitatis.*

Idem epist. 48. ad Vincentium: *Mea primitiua tentia erat, neminem ad Christi fidem, et Ecclesiam cogendum, verum Et.*

Idem epist. 66. ad Donatistas: *Gregor. 1. 3. Epist. ad Ianuarium Episcopum Calaritanum: Tomus 1. 2. et al. causa 16. quasi. 6. videantur.*

Verum enim uero noui, o heretici, hoc locum nihil facturos graues illo & sanctos Doctores, etiam uobis dictos cucullas faburratas; obzeta stolidi capita: qui S. Ambrosium, S. Hieronymum, et alios quos Doctores sacros dicitis deliros, insanos, somnolentos, mendaces: qui penes vos solos Spiritum Sanctum inueniri iactatis: & à uobis inuentam Evangelij sacri fabam prædicatis: Quare, quò liquoribus non aduersari solum stolidi illa capita, uerum et phemè effutitis, uenio ad Doctores vestros comites, Philosophos, proauos vestros (si uerum est)

Konfar-
dus ridet
hereticos,
Oratione
ad Gal-
los.

CONCIO DECIMATERTIA. 35

11.
Philos-
phi aduef-
sanur li-
bertati.

que passim circumferuntur, nimirum haresim Philo-
sophiâ natam) *Gens tua & Pontifices tui tradiderunt te*
mibi. Philosophi, fundatores institutoresque vestri
in nostram aduersum vos, iurarunt sententiam.

Sapientissimus ille Atheniensium Legifer Solon,
aiebat, remuneratione rectorum, supplicio impio-
rum, augeti Respub. auctas conseruari: hisque se bla-
tis, omnem disciplinam corruere.

Rogatus Archidamus quo Rectore Facedæmoni-
orum Respub. floreret, eoq; in splendore dudum per-
seueraret; respondit: legibus, & Magistratu legû iussis
parenti. Plato in quadam epistola ad amicos Dionis
seruitutem facit libertate natam. Aristoteles in mo-
talibus extollit legitdatōres, qui bonos pramio, ma-
los supplicio afficiunt: redarguit vrbes in quibus vi-
uit vnusquisque sicut vult, Cyclopum more, filijs
dans iura suis, & vxori.

Eloquentiæ parens Cicero, ex legem Rempub. ex-
animi corpori confert. Miserum adstruit eum, qui le-
ge nō cohibitus, in omni gena rueret flagitia; consul-
tū ducit membra infecta, & alijs noxia rescindi; quo-
modo medicus a corpore rescant putres partes. obiur-
gat acriter M. Antonium, quod sponderet militibus
omnia impune licitura. Tam rudes vos, & parum ver-
sati in Philosophis vestris, vt nesciatis libertati vestræ
pretensæ aduersari? Aut si scitis, dissimulatis?

Plato 9. de Legibus dialogo: *Necesse est leges homi-
nibus ponere, vt secundum leges viuant; nam si absque his
viuerent nihil à feris atrocissimis discreparent, Cuius
rei causa est, quia nullius hominis ingenium ita nauturâ
institutum est, vt qua ad publicum humana vita bonum
conserunt sufficienter cognoscat: & si cognouit, vt opti-
mum id quod nouit, semper agere possit ac velit.*

Idem epistola 8. ad Dionis propinquos & amicos
circa medium: *Seruitus ac libertas si modum excedat,
vtraque mala est: si modum obseruet, vtraque bona. Et
pauld ante Qui omnibus praserunt viuendi libertatem,
ingum verò seruile fugiunt tanquam malum, ycaueant,
moneo ne insatiabili importuna libertatis auditate,*

in maiorum suorum incidant morbum (seruientem tyrannidem intelligit;) quem quidem illi propriam sunt, quod nulli parere volentes, libertatis amore uolenter abusi sunt.

Arist. i. polit. c. 3. Imperare & parere non solum superiorum sunt, sed utilium.

Arist. l. 10. Eth. c. 9. ante medium, insigniter peritum. Sunt qui Legislatores censeant inuitare ad conueniendum ac prouocare homines honestatis causa debere, ut improbi ex consuetudine obtemperaturi sint. Illi uero non parent, sunt quae natura inertiores, castigatio poenas irrogare: qui autem insanabiles sunt, praecipue terminare.

Cicero tomo 2. Orat. pro Cluentio, Vt corpora sine mente, sic ciuitas sine lege, suis partibus & membris, ac sanguine & membris uti non potest.

Et 2. de Rep. Cic. Nonus in Modicum: Statum timè constitutam Remp. quae ex tribus generibus illi Galii, optimo, & populari confusa modice, nec praeuoluerit animum immanem ac ferum: nec omnia praecipue mittendo, licentia ciues deteriores reddat.

Idem 5. Tuscul. de Ciona loquens: Beatissimus qui hos interficit? Mibi contra non solum eo videtur quod ea fecit, sed etiam quod ita se gessit, ut ea faceret. Et si peccare nemini licet, sed sermonis erramus. Id enim licere dicimus, quod cuique conceditur.

D. Augustinus to. 5. l. 5. de ciuit. cap. 27: Aut Tullius de quodam qui peccandi licentia felix appellabatur miserum, cui peccare liceat? Contra inuidos id loquitur.

D. Augustinus. Infelices, qui omnia sibi licere existimant. Citat Marcellinus 26. in fine.

Cicero tomo 3. Orat. Philip. 8. In corpore, si quod inusmodi est quod reliquo corpori noceat, uti se carique peritum, ut membrorum aliquod potius, quam totum corpus intereat. Sic in Reip. corpore, ut totum saluum, quicquid est pestiferum, amputetur. Dura vox: multo dura durior; salui sint improbi, scelerati, impij. Idem habes 3. Offic.

Item Philipp. 8. Scelerum promissio, & iis qui

ant perniciosa est, & ijs qui promittunt. Nos (de bonis loquitur,) nostris militibus libertatem, iura, leges, iudicia imperium orbis terra, dignitatem pacem, otium, pollicemur. Anthony igitur promissa cruenta, tetra, scelerata. Djs hominibusque iniusta, nec diuturna, nec salutaris.

Auditis ut magnus ille Orator tonet in vestram libertatem præsentam, dicens cruentam, tetram, sceleratam, Deo, hominibusque iniustam, nō diuturnā nec salutarē? Percipitis velle pænas extorqueti ab improbis? Attramē Ethnicus loquitur: ast multo melius & dicitur vobis, qui falsa specie Christianos vos iactitatis.

Ipsi Poetæ, omnium licentiosiores vestram impugnant libertatem, dicente vno, tollendis cædibus, & libitibus, promerendo illustri nomine Patris patriæ, infractē cohibendam subiectorum effusam licentiam.

III.

Poeta libertatem impugnant.

Horat. l. 3. Oda 24. O quisquis volet impias
Cedes, aut rabiem tollere ciuicam,
Si quæret Pater urbium,
Subscribi statuis, indomitam audeat,
Refranare licentiam:

Alio, libertatem adolescentibus permissam, totius corruptionis parentem.

Statius l. 5. Sylvarum : Quem non corrumpit pubes
effræna, noueque

Libertas properat a toga?

Non est ex Poetis Heroicis & Comicis qui vestram non abiuret licentiosam libertatem. Claudius de 4.

Honorij Consul. . . Procliuior vsus,

In peiora datur, suadetque licentia luxum,

Illecebrisque effræna fæuet.

Juuenalis Satyra. 14: Nemo satis credit tantum de-
linquere, quantum

Permittas, ideique indulgent sibi latius ipsi.

Terentius in Heautont. Deteriores omnes sumus le-
gentia,

Jdem in Adelph. Nimia illa illa licentiâ,

Profecto euadet in aliquod magnum malum.

Pablius Mimus. Cui plus licet quam par est, plus
vult quam par est.

Idem: *Bonus nocet, quisquis pepercerit malis, Vicerem ferendo iniuriam, inuitas non am.*

IV. Hæresiar- hq̄ huic li- bertati contrarij.

Atat; quid mihi caput obtundo profetens non- menta Christianorum & ethaicorum, quibus quam- libet creditis! Huc, cito adducatur, Euangelista, Ap- stolus, Elias, vester S. Paulus Gallus; cui & tu creditis semper, Theodorum vestrum, dico, Re- verè Theodorum, & Dei donum; a scientia mihi ab Ecclesia Romana defecisset; Theodorum, qu- ius, ò vt doleo vices! Accipite censuram magis Theodori super libertate vestra. Is in epist. Theodori 1. pag. 20. 2. sic loquitur.

1. Petri 2. Velamen malitiæ Libertatem &c. Filij Beli al dicuntur qui sunt abs que iugo.

Libertatem conscientijs permittere, sine ratione que si volet perire, merè diabolicum dogma est. Hæ- la diabolica est libertas, qua Poloniam & Transilvaniam hodie tot pestibus implevit, quas nulle alioqui subser- tiones toleraret. Vniuersus orbis in vos conspirat, pro- pter iugulamini ferro; arma vestra inimicis ceteris infelices prostrigati.

1. Hæretico- rum argu- menta pro Liber- tate.

3. Rationes excutiamus vestras. Deberet vobis libertas, inquitis, quia Deus cuique arbitrij libertatem dedit: *Diuisit illis substantiam.* Responder D. Augustino 2. Epi. 50. *Datum est homini liberum arbitrium, sed ut si esset male faciens, esset male patiens; quod non videbitur in prodigo nostro. Namq; etsi liberum arbitrium dedit Deus; cogit tamen minis subinde, alias flagellatorem getere. Luce meridiana clarius est istud.*

II. 1.

Dicitis, naturam satis superque homini condidit se ingenij quo se ipsum regat. Ita est, ante peccatum. Non cernitis vt offuscata sit & fuligine atra obduca sapientiæ humanæ lux per peccatum? *Excavavit malitia eorum Volentes esse sapientes per esum ligni scientia boni & mali, stulti facti sunt.*

Sap. 2. Rom 1. Gen. 3. 2.

Deinde, non omnibus indiuiduis, suppositis singularibus speciei humanæ æqualiter, suppetit sapientia: dantur enim & simplices, & stulti, quibus opus legibus, ceu face, quâ deducantur. *Vs tenentur stultos inscitia debilis actus: Plato &c.* Sunt ipsi necessitate leges. Perius Iar. 5.

Rom. 7. Peccatum non cognoui, nisi per legem.

Pla 118. Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lu-

men seminis mei.

Plato 9. dialogo de leg. Legum ponendarum causa est, quia nullius hominis ingenium ita natura institutum est, ut que ad publicum humana vitæ bonum conferunt, sufficienter cognoscat. Denique, non tantum sunt institutæ leges instruendo intellectui ignaro, sed etiam, inducendis & cogendis voluntatibus rebellibus, in bonum.

Deus post peccatum, adducitis, sufficienter nos erudit, aut personaliter, aut per Angelos suos. Concedo, si per Angelos non solum intelligitis individua naturæ Angelicæ, sed etiam Doctores, legislatores mortales, a Deo denominatos instruendo & regendo populo. Nec enim Deus immediate per semetipsum, neque ministerio solorum Angelorum sufficienter erudit nos, tamen si posset, sed assumit quoque causas secundas, humanas, mortales, id est homines, qui ignorantes doceant. Dedit quosdam Doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij. Si secus, quorsum dixit Apostolus: Docete omnes gentes.

3.

III.

Ephes. 4.
Matth.

28.

17.

Allegatis demum, quod si non vereretur malum, minus in ipsum cupiditate ferremur. Atque assumptum probare nitimur axiomatibus Poetæ cuiusdam, necnon locis nonnullis sacrae scripturæ.

Oui. 2. Amorum, Quod licet, ingratum est: quod non licet acrius urit:

Quod sequitur fugio: quod fugit ipse sequor.

Idem 3. Amorum: Cui peccare licet, peccat minus, ipsa potestas

Semina nequitia languidiora facit:

Nitimur in vetitur semper, cupimusque negata:

Sic interditi imminet, eger aquis:

Quicquid servatur, cupimus magis; ipsaque furem

Præda vocat.

Plinius: Omnium rerum cupido languescit, cum facilis occasio est.

D. Hieronymus. Quicquid licet, minus desideratur.

Rom. 5. *Lex subintravit, ut abundaret delictum.*

Rom. 7. *Cum venisset mandatum peccatum recessit.*

Rom. 7. *Occasione accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam.*

Ibidem: *Inventum est mihi mandatum quod vitam, hoc esse ad mortem.*

Poeticè cum Poeta ludens, & clauum claudens, dicerem:

Miranda canunt sed non credenda Poeta.

Horat. in arte: *Pictoribus atque Poetis*

Quidlibet audendi semper fuit aqua potissimum.

Ipse tuus Vates retractat sententiam, & omnino

ibi tollit auctoritatem, dicens non omnino habere

& veritatem puram quæ scribunt Poetæ:

Quid I.: *Elegia: Exit in immensum facunda liberatum,*

Obligat historica, nec sua verba fidei.

Responderem insuper, ex taberna eius qui pro effusam se sectarum licentiam, prodire nihil, quod libertate non faciat.

Aneid. 2. Non Poeseos hostis, is sum, in qua, & nos aliter

1. *nomenq; decusq; gessimus: neque infamare in generis*

mnes sententias, aureas, & veras erebriò intertextas

mendacis istius, aliorumq; est animus. Itaque ut

uersos simul, & hunc omnino non denigem, dico

loco perperam discussam ab ipso, homine Euboei

materiam: dico magis credendum Doctoribus Euboicis

fixe Philosophis præcipuis; & potissimæ classis alimur

Vatum, quos statim produximus, quam hominum

Plurium calculus vincit Plus vident oculi quam veritas

Præferatur sententia Philosophorum Vati vni.

ix. Ad do, experimento liquere contrarium Quis enim

nostrum adeo sanctus, qui limitibus quandoque

excederet, ni legum reuerentia cõrineretur? Nec enim

tum discrucior locis desumptis ex epistolis S. Pauli

qui videntur probare peccatum per legem inductum

et enim S. Paulus satisfacit, seipsum exponens, & dicit

Rom. 7. Peccatum non cognoui, nisi per legem.

Vide Al. Quantum ad primam auctoritatem ex S. Pauli

desumptam, *Lex subintravit, ut abundaret delictum; phons. à*
 non est existimandum conjunctionem *ut sumi causa Castro l. l.*
liter, sed consequutiue, ut significet exitum legis, siue c. 20. de
quod accidit post datam legem. Quasi diceret: Lex iusta pu-
subintravit; inde factum est, ut abundaret delictum. nitio
 Que quidem non indicant ex lege processisse multa hæreti-
 delicta; solummodò per legem multa peccata mani-
 corum. festata, quæ non putabantur peccata: *ut appareat pec. Rom 7.*
catum.

IV.

Ad secundam, *Cum venisset mandatum, peccatum*
reuxit: non inrendit à lege effici peccatum, sed pecca-
 ti cognitionem à lege proficitur. Aut, dicit, nullum no-
 strum actum futurum peccatum sine lege, cui aduer-
 saur illi.

Ad postremas duas; non dicunt legem propriè cau-
 sam peccati: sed tantam hominum esse fragilitatem,
 ut ab eo quod sibi bonum erat futurum, quandoque
 malum eliciat. Deinde, loquitur fortè Apostolus ex
 nomine quorundam peccatorum perditorum, quibus
 potest id contingere; non verò morigeris. Notate
 quoque dici à S. Paulo; *Occasione accepta, non data.*
 Quapropter, demonstrat euidenter, leges natura sua
 non effectrices peccati, haud aliter quam mel, vel rosa
 non est ex se causa veneni, sed per accidens, qua ara-
 neum respicit, cuncta etiam suauissima in virus con-
 uertentem: quomodo vita per accidens improbis est
 occasio mortis; & lex per se bona, occasio nequitie &
 peccati. Alioqui, si per se lex esset malitie occasio, om-
 nes equaliter mali euaderent: quod non fit.

V.

VI.

VII.

Porro, si quia ex bonis legibus occasionem sumunt
 ruina: impij ideo essent abrogandæ; eadè ratione tol-
 lendi essent è mundo viri & mulieres omnes, eorum-
 que forma; quod improbi occasione accepta concupif-
 cant feminas; & hæ, viros, eorumque speciem. Extir-
 pandæ quoque vites, quia occasione accepta gulosè eo
 abutuntur ebriosi: euellendæ styrces & arbores, eli-
 minanda medicina, quia occasione accepta procuran-
 tur per ipsas abortus, miscentur pocula veneno: sub-
 trahendum esset sacrosanctum corpus Domini, quo

occasione accepta, abutuntur venefica: De Jesu Christo non esset deinceps sermo habendus, quia quibusdam occasione accepta fuit, petra scandali, lapu offensionis, quod

1 Pet. 2.

Luc. 2.

gnum cui contradicebatur, positus in ruinam multorum. Ecquid non? Omnia autem ista non possunt haberi; neque ergo id vnde inferuntur. Quid ergo? turæ nostræ corruptæ curuum & flexuosum est gendum, non natura rerum, inquit S. Chrysostomus.

Tomo 5. homil. 15. ad Antioch. Laqueus matris mulieris forma, imò verò non mulieris forma, sed lascivius. Non enim res calumniemur, sed nostram rem. Neq; dicamus, ne sint mulieres, sed ne sint adulescentes. Neq; dicamus, ne sit pulchritudo, sed, ne sit fornicatio.

Ibidem: Generosus miles quocumq; ferrum virtutem suam ostendit, ignavus ab omnibus impunitus.

VII.

Non calumniemur itaque leges & sanctiones, sed quimus, tantummodò malitiam nostram. Considera medicus ægro bona, vetatq; vetanda, ex canone quantumvis nitatur in noxia & vetita: negligens Antistites & Reges sancire & cavere iusta, quæ peiores evadent occasione accepta? Perperam tam

IX.

namini dicentes non tantam fore nequitiam. Sed sub rigore legum, erectis crucibus, imminente funderentur permissa quam præteritis libertatis concessæ aut usurpatæ tẽpore, quam libertate Romano? Non testatur Beza vester diabolus libertatem illam impleuisse tot pestibus Poloniam Transylvaniam? Erasmus vester, aut noster, pariter, non dicit Evangelio novo, eo sc. quod libertatem prædicat, non corrigi homines, sed fieri deteriores.

Lutherus Dominica 1. Adventus; palam in luculentem hitur, eorumque mores quæritur longè corruptos factos esse, quam antea sub regno, (ut ipse vocat) mani Pontificis fuissent: quin eos demum Sodomæ peiores, vel decies evasisse luculenter affirmat.

Idem in cap. 6. ad Gal. fatetur suos non minus Papistas insulsos esse.

Erasmus Hyperasp. 2. Et in epi. contra pseudoeuangelistas asserit adeo per hoc nouum Euangelium non corrigi homines, vt passim deteriores fieri videantur: qui non peccare desinant, sed peccent impunitius.

Schmidelinus concione 4. in Christi uerba Lucae 21. factis ostendit quam pij sint sui Euangelici.

Si Senatusconsulto cauto non eiciendas immunditias in plateis urbis, vix ex munde asseruari queunt, quid fieret, facta licentia cunctis agendi quod vellent?

Si Pontifex Romanus, aut quis Rex Catholicus promulgaret, *Libera Corcyra, caca ubi lubet*; aut, *Chijs licet intemperanter agere*. Templum patet, cuique licet imponere quod vult moliri; an non breui Ephorum sella merdis opplerentur pace vestra dixerit; id est, mitte Episcopales, tonsuræ, sacerdotum vertices, altaria Deo & Diuis sacra stercore fedarentur tu spicere?

Ipsæ Deus sub sacramento quasi latens non calcaretur pedibus; ex quo nondum libertate permilla, regnante adhuc utcumque iustitia reperiantur qui haud meliora patrare non vereantur? Deus bone! Quot hereticos aduheret libertas ista, quandoquidem sub disciplina tantus eorum pullulet numerus? Deinde, adducitis, si non caueretur malum, non tam ardentem in illud ferrentur homines; scilicet. Econtra, reperias qui timore legum imperialium tandem boni euadunt Catholici, quod accidisse Hippone, cuius ciuitatis Cathedram regebat, testatur Diuus Augustinus, Tomo 2. epist. 48. ad Vincentium: *Ciuitas mecum tota iisset in partes Donati, ad unitatem Catholicam legum imperialium timore conuersa est: quam nunc videmus ita animositatis vestrae perniciem detestari, ut in ea nunquam fuisse credatur.* Gratia Deo.

Dicitur: Imago Dei sumus; adeoque nos decet libertatem, vt ipsam. Dico ego: non consistere in eo imaginem quod a nemine iura accipiamus; sed quod possimus velle aut non velle hoc vel istud, quod non collunt leges: etsi enim exterius quod materiale est legis exequamur, liberum tamen est interius non

pro-

Citatur
ab Eustachio in
Dionysii.
Vide quid
Plutarch.
dicat de
Chijs incantantibus
sellas
Ephorum.

vi

VI.
D. Aug.
epist. 50.
tomo 2.

probare, & non velle consensu quod agimus.
Insuper, cum D. Augustino prædicatis fiden-
ram esse, nec vi cogendam.

Lactant. li. 5. Instit. cap. 14. *Quis imponat
cessitatem vel colendi quod nolim, vel quod vult
lendi: Quid iam nobis ulterius relinquatur, si
quod voluntate fieri oportet, libido extorquet alicui.*

X.
I.
Castiod. Var. II. epist. 27. Rex Theodoricus
*nem imperare non possumus, quia nemo cogitur
inuitus.*

Ita est: nondum baptizatos, adhuc paganos
deos, Saracenos, nō cogit potestas humana (quæ
coram Deo credere teneantur) iuxta decretum
lij Toletani quarti. Nondum sacris lymphis credere
credere est voluntatis & libertatis. Istiusmodi
mus Pontifex, & Reges Catholici permittunt
nem liberi arbitrij; aut vbi incorporati, inferunt
per baptismum corpori mystico Jesu Christi,
virgeri & compelli, vult enim naturæ lex sterni
missis. Liberum est polliceri vel non polliceri;
sione autem facta, non est liberum retractare.
mittendo quidpiam, subdimus nos potestati
quæ cogat nos fidem liberare præstitam. Libera
des, libertate opposita necessitati; non libera
posita obligationi libera est ei, qui aliquam
milit professionem in baptismo. Miles, privatus
cramentum militare dicat, liber est: aut vbi
nomen dederit compelli potest vt pergat in partem
& per labefactatos muros irruat in urbem.

2.
Deinde, Quamquam summopere cuperet Eccl[esi]a
animæ interiora sana; at tamen sibi factum sanum
(ex quo maiora obtinere nequeat) si exterrum
quod deforis est non discrepet à bonis Catholici
adeoque manet libera nostra intrinsicè fides: non
nobis imponitur credendi necessitas: nemo cogitur
inuitus credat.

VII.
Perstatis: Si de Catholicorum vsu vitium, co-
mus merito: virtus enim, vt sit voluntaria sit opor-
similiter vitium, vt sit vitium, vt alias dicebat.

Deus aspernatur coacta seruitia; igitur nemo cogendus ad id ex quo non meretur. Non metu, sed decori gratia peccatis abstinendum est, aiebat Bias. Conceditur: neq; verò compellunt improbos leges ad iusta, spe educendi meritum à bono coacto; sed sperant pederentim iri assuetos odio mali, & amorem iusti spontaneè, quo demum mereantur. Proprium etenim naturæ humanæ & insueta fastidire, consueta diligere.

Deinde: si vera sunt quæ dicit Aristoteles, nimirum, virtutis frequentatione fieri studiosos: consultò cogitur improbus ad iusta, vt tandem iustus euadat.

Aristoteles l. 2. Ethic. cap. 1. *Moralis virtutes assuetudine comparatur.*

Ibid. *Suscipimus virtutes atque perficimur per consuetudinem.*

Ibidem: *Edificatores, adificantes, & citharadi pulsan- tes citharam sunt: pari modo iusta agentes iusti, & modesti, modesti, fortiaq; fortes efficiuntur.*

Ibidem: *Atque omnis quidem Legumlatoris hac est voluntas.*

Diogenes Laert. lib. 6. de Vitis Philosoph. *Ipsius contemptus voluptatis, (aiebat Diogenes) si nos assue- cerimus, inuicidissimus fit. Et sicut hi qui consueuerunt voluptuose viuere, moleste se inde auelli patiuntur: ita qui aliter exercitati sunt, facillimè ipsas contemnunt voluptates.*

Productis habitibus in nobis exercitio crebro, quod coactè reluctantè que fiebat, aut non sine maxore & dolore, ex tristitia, aut ex necessitate; postea liberè, alacriter, meritorie exercetur coram Deo. *Hilarè enim datorem diligit Deus. Voluntarie sacrificabo tibi, ait Plaltes vaticus.*

Ouidius 2. de arte amandi: *Quod male fers, adfuesce, feres bene, multa vetustas Lenit.*

Haud dubiè assuecimus bono, eius exercitio: assueti, exercemus prompti, & alacres: *Habituum enim signum voluptas & dolor qui in actionibus, inquit Philosophi.*

Aristoteles l. 2. Ethic. c. 2. *Abstinendo à voluptatibus*

1.

2. Cōsuetudo potēs.

Psal. 53.

ribus efficiamur temperati. Et facti iam temperati, non
me ab ipsis possumus abstinere.

Ioan. 4.
Perfecta
charitas
foras mit-
tit timo-
rem.

Aug. tomo 8. in Plal. 127. Cum per timorem gelens
continet se homo à peccato fit consuetudo iustitia. Et
pit quod durū erat amari: Et incipit excludi timor à
ritate, Et succedit timor castus &c. Ille (sc. timor ge-
nē) utilis est, sed non permanet in aeternum. Per con-
timorem concipimus spiritum salutis: ipse est ab-
darium & initium sapientiæ.

Isaia. 26. A facie tua Domine concepimus, Et par-
uimus, Et peperimus spiritum salutis.

Psalmo 110. Initium sapientiæ timor Domini. In-
sentidum de supplicijs legum humanarum, quod
timore compellimur fugere malum, & facere bonum
ac tandem efficiunt, ut omnia amore faciamus. Et
lens iam tenet quod nolebat.

D. August. tō. 2. epist. 49. Non quod quisq; bonum
esse inuitus, sed timendo quod non vult pati, vel vitare
impedientem animo sit aatem, vel ignorantem compellit
cognoscere veritatem; ut timens vel respuat saltem
quo contendebat, vel quarat verum quod nesciebat,
volens iam teneat quod nolebat.

3. Alio itē respectu consulta est coactio ista: Nam
verè nō emendentur, saltē nō tor tātaq; actualiter
trā flagitia, quot quātaq; animo versat, & in q; volū-
te feruntur: quæ aucta, agerēt itidē ætū nas in publi-

4. Denique, Si ipsis hona non est Reipub. proficiat
utilis: hac enim ratione non retrogradatur de ca-
rorum more, inficientes, rodentes, vastantes, terri-
tēs synceriores eius partem.

2. Tim. 2. Hæretici multum proficiunt ad impro-
Et sermo eorum ut cancer serpit. Hinc rudes piebet
ratiores semper ad malum quā bonum, promptius
ad noua quæq; amplectenda, & credenda, non vident
tes publicā eorū insolentiam, non audientes men-
cia veritatis speciē emēntita non omnino perennat
numere si erunt hæretici simulati. Ex duobus mō-
ligendū minus: minus malū est habere hæreticos
cultos quā publicos: minus nocent, q̄ obrenna libe-

ute illa licetiosa Tor hareticis quas coherenti estote.

4. Teverò Sanctissime Pater, homo celestis, parue Deu terrestri, tuam potestatem, tibi traditã auctoritatẽ rogo (agã cũ sanctitate tua absente quasi presentate; quis nouit nõ ea sequetur has meas conciones secundæ fortunæ aura, vt in beatas manus vestras incidant aliquando) quantumuis haretici, adolescentes illi, qui nouissimè aduenerunt, efflagitent; *Pater pater, da mihi porcionem substantia quã me contingit*, Libertatem Libertatem, quam falsò clamitant Christianam, mentiantur se contingere, delirent expedire, et clamantes, & geminantes, Libertatem Libertatem, quæ me contingit; nunquam de Beatitate tua audiat quod narrat Euangelista de patre nostri prodigi: *Et diuisit illis substantiam*, Beatus Pater coaratione importuna & molesta ranarum istarum, concessit, dedit, promulgauit libertatem Nunquam Beate Pater, nunquam micans orbis iubar, rem tam noxiam concesseris Phærontibus iunioribus,

Funeſti ne sis tu muneris auctor.

Tam noxium & virulentum munus, à tanto, tamq; bono Patre non deueniat ad manus filiorum. Si potiat ut iniqua Phærontes illi postularis, actũ est de ipsis & nobis: certò certissimè expectabimus denudò orbẽ vniuersum belli facibus accensum iri: *In chaos antiquũ confundimur, Arria uestraruent, Atlas en ipse laborat*; Vides quãtos sine libertate suscitariunt ignes, si iniqua furiosorũ manibus cõmittatur gladius, perijmus, illi, & nos, & tu Pater sancte, si audiat aliquando (quod absit) *Et pater patrum diuisit illis substantiam*; non speremus præter diuisionẽ, defectionẽ, numeri haud sperendi honorũ, numquã reditum licentiosorũ. Caput obrundant sibi, Beate Pater, rogo te per triplex diadema tuũ, regni insigne & principatus tui; per mitram & sceptrum, sacrum symbolum Pontificatus per omne quod eminenter splendet in tua sanctitate; per salutem animarum tibi creditarum; per sanguinem Jesu Christi, & ipsũ Iesum, qui acquisitas & dealbaras, tuæ custod: & tradidit, supplicat Ecclesia vniuersa, nõquam

exce:

Author postea Romæ Paulũ V. conuenit, solus solum in penetrabilibus, de vijs Belgicæ pacis: quis & ipsi scripto reliquit, vi sit illas R. P. F. Ioannes Neuen pacificator ille, & laudauit: optauitque quadam ex his in Hispania habuisse pretio prope immenso. Absit verbo inuidia.

excedat Roma fatale, sanctumque *Fiat*. Si copulanda Roma templorum euerfionem, altarium profanationem, Christi gregem hæresi respectum datumque; si velit de se dici Roma, quod de Troia quædam

En campos ubi Roma fuit; Aur; Hi fuerunt

Virg. 3. Si sine lachrymis velit, aut possit sanguinem
AEnsid. & corpus Jesu Christi conculcatum spectare; con-
Psal. 86. dat Roma hæreticis libertatem; dicat. *fiat fiat*. *Dicitur*
illis pater substātiā. Roma, cui receptum est pater
Virg. 6. re subiectis & de bellare superbos; præcæ ne obliuiscaris
AEnsid. praxis. Sancti Patres tui o Roma, tibi semitam præceperunt,
 viam aperuerunt oppositioni & punitio-
 centius eius nominis primus. & Gelasius primus, repellendo
 Cataphryges, Gelasius Manichæos, & Manichæos tuis. Roma, si
 Roma perstare aueas, *Super ostium basilicæ ambula-
 bis, & conculcabis leonem & draconem;* sub disciplina contineas
 hæreticos, aliosque rulentos, basiliscos oculis fascinantem,
 est necesse non laxes habenas leonibus & draconibus istis.

Te quoque sacra Hispaniarum Maiestas, Atlas Hercule vnice Christiane, qui tot laboribus & periculis sustines quasi ceruicibus tuis cælum mundumque
 Ecclesiam Dei, sacra Maiestas, mure ære: Cælestis
 concilio omnibus, generosè persta primis diuinitatibus
 natibus aduerfium libertatem istam. Qui operibus Hispanorum
 scepra regerunt ad hoc te iuuant. *Virg. 6.* *Mit-*
hael Riti- butus, aut secundum alios Sissebuta, religiofissimus
us Nea- Princeps dictus Concilio Toletano, qui religiofissimus
polit l. 1. Christianæ gloriam plurimum adauxit, traiecit in
de Regi- pius per mare Herculeum: ante ipsum Reclianus
bis His- lius Leonogidis, qui omnem hæresim Arrianam in
pan. ver- spania pepulit; sacramento absoluit omnes ea uoluntate
sus finem. sectos, nec ad liberorum munia assumi in potestate
 voluit: Austriaca familia tua vniuersa, tam præterita
 Catholica, ac nuperis temporibus probus Carolus
 rolus Quintus auum tuum dicam, an nostrum, an
 mus & tuum & nostrum, ob amorem quosdam pro-
 cias Belgicas ferebatur) qui vt pro hac libertate

Concil.

Tolet. 4.

o. 56. Mit-

hael Riti-

us Nea-

polit l. 1.

de Regi-

bis His-

pan. ver-

sus finem.

iones abrumperet, toties facultates, clientes, Imperialem suam Maieftatem in discrimen vocauit; te, inquam, hortantur vt eiusmodi supplicationes abnuas. Dignetur sacra Maieftas tua *Praliari bella Domini*; ca prolequi; repagulo & propugnaculo esse domo Domini, nec vnquam permittere, inducereue libertatem, dixerit, vbi armis quidpiã effici potest (sileo nunc Batavos & Zelandos.) Non sit satis Maieftati tuã sacra claro augustissimoq; Catholici nomine fulgere; praesita quoq; Christianos oēs, id est, baptizatos, albo Christianorũ adscriptos vniuersos, publicè Catholicos & esse, & dici. Haud abs re balteis Regum appendantur gladij, *ad vindictam malefactorum*, ait S. Petrus; vt consecret Deo manus suas æquissima clade sceleratorum, & Reipub. Christianæ iniuriorum; vt armis segregatos in vnionem compellat Ecclesiã. Quid sanestius Reip. hæresi? *Quod in religionem diuinam committitur, in omnium fertur iniuriam*, aiebat optimus Imperator Theodosius. Qui concesserit libertatem illam prætenfam hæreticis, dico ijs; in quos adhuc tenet imperium iustitia; hæreses sparget: qui dissimulauerit, inuitabit; & vmbra sua vt incrementa sumant, fouebit.

Pub. Mimus: *Veterem ferẽdo iniuriam, inuitas nouã*.
D. Greg. super illud Job 40 quod de diabolo sub nomine Behemoth loquitur, dicens, *Protegunt vmbra vmbra eius; Scelera peccantiũ tãto maiora incrementa percipiunt, quãto per defensionẽ potentĩũ, diu inulta tolerantur.*
Pub. Mimus: *Bonus animus nunquam erranti obsequium accommodat.*

Isa. 26. *Cum feceris iudicia tua in terra, iustitiam discent habitatores orbis.*
Psal. 81. *Imple facies eorum ignominia & quarent nomen tuum Domine. Ne speretis ò Reges, misericordia & clementia reducẽdos hæreticos; serpentes sunt, serpentes semi-exanimes, qui in domum illati, & ad focũ appositi, demũ sibilo, & veneno suo vniuersam domũ inficiunt: blãdis verbis, sine verberibus efficietis nihil.*

Isa. 26. *Miseretur impio, & non discet iustitiã.* Man-

Quid dixerim de hac ipsa re & scripserim, bis Romę est, bis in Belgio, N. S. posteris Neyno nostro lectum, mi re placuit.
1. Pet. 2.

Theodos. in li. Manich. c. de Hæreticis

Æsop. a. polog. 8: edit. Plaut:

Luca. 14:

As Luc

lucetudine frustra laborabitur. Cōpella. compellat
 Jsa. 26 Indulisti genti Domine, nunquid
 as? Elongasti omnes terminos terre.

CONCIO DECIMA QUARTA

3. 13 Et non post multos dies, congregavit
 adolescentior filius peregrè profectus est in
 nem longinquam: & ibi dissipavit substantiam
 am viuendo luxuriosè.

3. 13 Ἐ μὲν οὐ πολλὰς ἡμέρας σωμαγαγὼν
 ἄνευ τῆς πατρὸς, ἀπέδημιον ἐς χώραν
 ἄκθ' διουχόρπιν. Ἐ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ἐν
 τῇ αὐτῇ ἀποκαταστάσει.

3. 13 Paucis autē post diebus collegit filius
 norquacumque ad se peruenerant. & profectus
 in regionem longinquam, & illic dilapidauit
 stantiam suam, dum profuse uiueret.

ARGUMENTVM

1. Duplex via, arcta & spatiosa. 2. Vocia
 atymon. 3. Quibus prodigus concoxit substantiam
 suam ex textuū examinatione inquititiam
 hominem perdunt. 5. multum peregrinari
 salutare. 6. Prælati præsentia subito optima
 auaritia & prodigalitate paucis. 7. Omnia
 dit Adam. 8. ut profecti sunt publicani. 9. Non
 nostra non sunt. 10. Ut dicatur peccator
 regionem longinquam. 11. Non expellat
 us. 12. Qui à Deo contingat elongari, qui
 præsens est. Regio longinqua, quid. 13. Non
 peccata, aequalia. 14. mala à peccato manant.

Mala specialia ex luxuria.

HUc utique studui, non esse prolixum, sed
 tum, & adyta parabola nostræ aperit
 nunc, quia nobis modicum superest tempus
 ad solitas ferias quæ iustitiam nostræ Academiæ
 quot hebdomadibus edicent, cogor de more
 eorum agere, & paucis quod superest prima